

Mappe 87.
Ekspl. *gåme*
Dato 19XX
Avd. 3A-
Lnr. 5041

+/a
+++++
+++++
++
++ VÅR T S Y N ++
++
+++++
+++++

Nr. 1

Slutten av desember 1943.

1. årg.

T I L S T U D I E B-E-R-N-E-

Vi har omsider sendt ut første nummer av meddelelsesbladet vårt; vi har kalt det Vårt Syn, et navn som inneholder litt av et program. Bladet vanner seg bare til studieledere. Vi håper det skal styrke forbinnelsen mellom dem og partiet og bidra til å skape enhet og kraft i vår alminnelige propaganda. Det er i det hele tatt et uttrykk for partiets særlige omsorg for studielederne, for den oppfatning i partiet at studielederne står i de forreste rekker i den politiske kamp i dag og at det mest mulig gjeller å forsyne dem med de våpen som kunnskap og viter er. Vårt Syn vil med andre ord prøve å bringe fakta, fyldige opplysninger og oversikter over de aktuelle politiske hendelser og forhold og rikere og mer fullstendige redegjørelser for vårt syn i de enkelte tilfeller enn våre andre aviser er i stann til å gi. Vi kan ikke si at første nummer svarer helt til det mål vi har satt oss, men det er også det første skritt på den veg vi akter å gå. Det er ikke å undres på at vi tar det forsiktig og litt usikkert.

Hensikten med Vårt Syn er altså å styrke og fremme studiearbeidet. Og mens vi er på talefot med studielederne vil vi si med en gang at nå er det om å gjøre å sette all kraft og evne inn for å gi våre tanker og mål fast fot i våre tilhengeres sinn. Ellers kan freden innhente oss. For det mener vi ikke, at nå gjeller det bare det rette syn og de riktige meninger eller at kampen i dag kan vinnes med slike våpen. Det er ingen valgkamp vi fører her hjemme. Det hjelper oss derfor lite at folk deler våre meninger når de ikke leder dem til handling. Vi mener imidlertid at våre meninger styrker viljen i folk til handling og innsats, og for handlingens skyld er derfor studiearbeidet vårt så viktig. Det skal gjøre oss fri for de fordommer og vrangforestillinger om fienden som gjør oss engstelige og forsakte, rydde vekk alle hindringer i oss for en helhjertet innsats. Det skal gjøre oss til en kampvillig, til en kampklar arbeiderklasse.

Derfor fortsæts k t m o t !

Strategiske og politiske
problemer.

(Fra "Håndslag" henter vi:)

I anglosaksiske land advarer man fremdeles sterkt mot overdreven optimisme. Etter en inspeksjonsreise i Middelhavet uttalte den amerikanske marineministeren Knox: "Vi har enda ikke gått til storm mot den europeiske festningen. Den første landstigningen har funnet sted, men den vanskeligste og kostbareste delen av krigen ligger foran oss." Ikke alle uttalelser skal man ta for bokstavelig, selv når medlemmer av krigskabinetet, som f. eks. general Smuts, uttaler seg om den andre fronten.

Det er imidlertid tydelig at begge parter forutser en kontinuerlig utvidelse av krigen. På tysk hold tales meget om at den franske Atlanterhavskysten befinner seg i alarmberedskap, og von Rundstedt har nettopp avsluttet en inspeksjonsreise langs kysten for å konstatere omfanget av de skadene som de siste engelsk-amerikanske kjemperaidene har voldt på kystbefestningene. På vestalliert hold tror de fleste ikke på noen umiddelbart forestående invasjon i vest, men på framstående amerikansk flåtehold er det ganske visst blitt uttalt at en invasjon i Vest-Europa i stor skala ikke bare er mulig i år, men at den også vil komme til å finne sted innen årets utgang. Denne vurderingen bygger imidlertid vesentlig på den kjensgjerning at tonnasjemangelen som lenge har stilt seg hindrende i vegen for en invasjon, nå er likvidert. De veldige nybygningene og framgangene i ubåtkrigen har ført til at den disponibele tonnasje er langt større enn man på ansvarlig hold hadde regnet med. Det er derfor mulig straks å la en veldig armada føre amerikanske millionarméer over havene. Det avgjørende for en invasjon i Vest-Europa i dag er imidlertid ikke tonnasjen, men antallet tilstrekkelige trenete tropper.

I visse anglosaksiske kretser kan man også merke en voksende optimisme når det gjelder tidspunktet for det tyske sammenbruddet - en optimisme som rekner med det russiske trykket og den påtakelige mangelen på krigsmateriell og soldater i Tyskland, kanskje særlig mangelen på olje. På ledende vestalliert hold understrekker man riktignok fremdeles at man ikke må nære noen illusjoner om et forestående indre sammenbrudd i Tyskland, men reisende fra alle kanter av det tyske riket kan i alle fall påpeke at sprekkene i hjemmefronten er større enn noensinne.

Det som i hvert fall er klart er at utviklingen i Øst har ført til konflikter innen den tyske ledelsen. De tyske militære har for lang tid siden opphört å betrakte Dnjepr-linjen som en varig tysk forsvarslinje, mens derimot Hitler og hans nærmeste omgivelser har gjort det motsatte synspunktet til en prestisjesak. Det synes som om den militære ledelsens autoritet igjen har øket på bekostning av partiledelsen, som i øyeblikket er opptatt med å treffe viktige politiske motåtgjører. Det som særlig har

gjort et dypt inntrykk på de tyske militære er at amerikanske flyvende festninger fra England har bombet mål i Polen, Øst-Preussen og Pommern. Om oppmarsjområdene for alvor trues av langdistansefly basert på de britiske øyer, vil det volde betydelige forstyrrelser i de planmessige forberedelsene til opprettelsen av en ny tilbaketrukken frontlinje i Øst.

Det var den nye kritiske situasjonen som oppsto gjennom det russiske gjennombruddet av Dnjepr-linjen og gjennom oppnakelsen av luftoffensiven fra vest som var bakgrunnen for den siste führer-konferansen den 6. oktober som hadde til oppgave å drøfte mulighetene for en økning i krigsproduksjonen og en bekjempelse av defaitismen. En dystisk stemning preget de interne forhandlingene, som også til dels ble forstyrret ved at Hitler nektet å gå inn på en rekke konkrente problemer. Et tydelig utslag av produksjons- og transportkrisen i Tyskland (som enda ikke har noen katastrofal karakter, men som viser faretruende tendenser), er den ammunisjonsmangel som gjør seg gjellende først og fremst på Østfronten, hvor troppene har fått strenge ordre om å spare på ammunisjonen. Samtidig blir mangelen på gummi mere og mere følelig.

Flere viktige vedtak ble fattet: aldersgrensen for arbeidstjenesteplichtige ble opphevet. Alle kvinner i alderen 15 til 55 år skal innkalleles uten hensyn til familieforhold. Til de mest utsatte postene i krigsindustrien og i de bombetruste distrikten skal det bare sennes fullt pålitelige arbeidere som likestilles med elitedivisjonene ved fronten. Utenlandske arbeidere skal overføres til områder hvor de lett kan overvåkes. Til tross for kraftige protester, bl. a. fra feltmarsjall Milch, ble det besluttet opprettet et særskilt luftvern innen Waffen-SS direkte under Himmlers kommando. Ubåtvåpenet skal til tross for dets fiasko i det siste halve året også i framtiden få prioritett på leveranser av materiell og på mannskapstilgangene.

Man har festet seg ved at Göring overhodet ikke ble nevnt i forbinnelse med den siste führer-konferansen til tross for at en rekke av de sentrale spørsmål som ble behandlet, hører inn under hans myndighetsområde. Møtet ble helt dominert av Himmler og hans folk. Beslutningen om et eget luftvern innen SS var først og fremst et slag mot Göring. Man kan gå ut fra at resultatet av denne konferansen blir en ytterligere tilspissning av konflikten mellom partiet - d.v.s. SS - og generalene.

På tysk militært hold erkjenner man at det sammen med motgangen i Øst og Sør har oppstått en materiell krisje i Tyskland på grunn av det voksende produksjons- og transportapparatet som temmelig snart må føre til en uholdbar situasjon. Særlig alvorlig sies oljesituasjonen å ha blitt. Den amerikanske bombingen av Ploesti har redusert den rumenske oljeproduksjonen med 25 pct., og den syntetiske produksjonen i Tyskland er enda alvorligere rammet av de allierte bomberaidene. Alvorlig er også mangelen på trenete soldater. Den britiske ministeren for økonomisk krigføring, lord Selborne, hevdet nylig i en tale at Tysk-

land allerede har mistet dobbelt så mange folk på slagmarken i denne krigen som i hele forrige krig - d.v.s. minst 5 millioner falne. Ni tiendeler av disse tapene har skjedd i Russland. De veldige forråd av krigsmateriell som Tyskland hadde lagt opp, uttalte han, er for en stor del oppbrukt, og produksjonen kan ikke holde tritt med tapene.

Den anglosaksiske flyoffensiven har blusset opp igjen. I første halvdel av oktober ble over 20 tusen tonn bomber sluppet over Tyskland, noe som for et halvår siden ble regnet for et stort tall for en tø måneders periode. I de siste 3½ måned er bombevekten 74 tusen tonn. Mere enn 1000 jagerfly ble skutt ned i løpet av samme periode. Karakteristisk for den nye luftoffensiven er den stadige veksten i dagraider. Særlig bemerkelsesverdig er de amerikanske dagslysangrepene uten jagereskorte mot mål i Polen og Øst-Preussen, da i alt 233 tyske jagerfly ble skutt ned mot 59 amerikanske under en tur på 3200 km.

Den 13. oktober skjedde det omfattende amerikanske angrepet på Schweinfurt i Bayern. Tysklands viktigste kulelagerfabrikker ble gjort ubrukelige slik at den tyske produksjonen av motorer er blitt meget betraktelig redusert. Praktisk talt hele den tyske kulelagerindustrien var konsentrert i Schweinfurt, som er det sterkest forsvarte område på fastlandet. Berlin ikke unntatt. Bare én tysk kulelagerfabrikk fins nå igjen - utenfor Berlin.

Raidene mot Øst-Tyskland og Polen - Gdynias havn, Danzig, Marienburg og Anklam - de vil være uten betydning for tyskerne sine forsvarsforberedelser langs Østfronten. Danzig er tysk forrådsbasis for Leningradfronten. Marienburg er sete for Himmlers hovedkvarter, og i Anklam har tyskerne en av sine største utdannelsesleirer og Nordøst-Tysklands største flyplass. Fabrikkene for Focke-Wulf-fly i Marienburg - som produserte en tredjedel av Tysklands mest moderne jagerfly - og motorfabrikken i Anklam har måttet nedlegge driften. Gdynia er i dag den tyske flåtens hovedbasis i Østersjøen hvor en stor del av den tyske krigsflåten er konsentrert, bl. a. "Gneisenau", "Lützow", "Admiral Scheer", "Prinz Eugen", "Nürnberg", "Leipzig", "Emden" og et antall ubåter.

Amerikanerne har for tyskerne laget følgende mönster for et tysk bombekommunikasjon etter en alliert raid: "47 identifiserte bombefly ble skutt ned. Et av våre jagerfly har gått tapt. En av våre byer saknes."

Inntil 1. oktober var 2500 tyske fabrikker ødelagt gjennom bombingen, bortsett fra det store tall som er mere eller mindre alvorlig skadet. 10 av Tysklands ledende industribyer er fullstendig utslettet, og mere en 40 er nesten ødelagt. De 10 byene er Düsseldorf, Hamburg, Elberfeld-Barmen, Köln, Krefeld, Bochum, Dortmund, Mühlheim og Remscheid. Senere har Hanover litt samme skjebne. Halvparten av Tysklands større byer er bombet minst like kraftig som Coventry - Hamburg 60 ganger så kraftig, Köln 17 ganger, Düsseldorf 12, Essen 10 o.s.v. Veldig skader er øvet på Krupp-verkene, Vereinigte Stahlwerke, Rhein-

metall Borsig, Gute Hoffnung-Hütte, Klöckner, Mannesmann og Bochumer Verein. Praktisk talt alle større stålverk i Ruhr, hvorfra 2/3 av Tysklands stålproduksjon kommer, er skadet. Produksjonen er redusert med 1/3. Ødeleggelsene av lokomotivfabrikkene i Augsburg, Nürnberg, Aachen, Lille etc. har ført til at Tyskland nu har 6 til 8 tusen ferre lokomotiver enn det behøver. Mellom januar og juli er mere enn 40 kullgruper i Ruhr ødelagt. Zeissverkene, Siemens-Schuckert og Continental Gummiwerke er tilføyd store skader. De største skipsverftene i Hamburg, Bremen, Bübeck og Rostock er totalt ødelagt.

En rapport fra det amerikanske senatets utvalg for krigsmobilisering understreker at planene om å sende en amerikansk armé på 5 millioner mann over havene - derav minst 2½ million for jul - kan gjennomføres seks måneder tidligere enn planlagt, da mengden av tilgjengelig tonnasje er 3 millioner tonn større enn den allierte overkommandoen hadde regnet med. "Dette innebærer at vår militære operasjonsplan kan settes i gang tidligere enn bereknet, og at krigsen kan vinnes hurtigere." I rapporten vurderes den tonnasjen som står til de forenede nasjoners disposisjon, til over 50 millioner tonn. Det opplyses samtidig at i løpet av 1943 vil den amerikanske krigsmarinen være forøket med to slagskip, 11 hangarskip, 4 tunge kryssere, 9 lette kryssere, 90 jagere og 20 ubåter. Stabsjefen ved den franske krigsflåten, admiral Lemmonier, har meddelt at halvparten av Frankrikes krigsflåte - krigsskip på sammenlagt 300 tusen tonn med en besetning på 53 000 mann - nå kjemper på den alliertes side. Man regner også med at den franske flåten vil kunne overta enheter av den italienske.

Det amerikanske angrepet på havnen i Gdynia kan til en viss grad sees i sammenheng med den britiske flåtens aktivitet ved norskekysten. Sjøkrigen er igjen kommet mør i forgrunnen, og man følger på alliert hold også med stor interesse den tyske krigsflåtenes bevegelser. I Altafjorden befinner seg i øyeblikket 35 000-tonneren "Tirpitz", 26 000-tonneren "Scharnhorst", noen lette kryssere, en del jagere og et antall mindre krigsskip. Som luftvernskip tjener de ombygde norske panserskipene "Harald Hårfagre" og "Tordenskjold". Man tror at den tyske flåteaksjonen mot Spitsbergen i september vesentlig hadde den oppgaven å nøytralisere de skadelige virkningene av den stadige passiviteten på besettingenes moral. At uvirksomheten tærer sterkt på moralen, kommer tydelig fram gjennom de stadige rapportene om disiplinbrudd.

Etter en lang tids relativ uvirkomhet har den britiske Home Fleet under kommando av viceadmiral Fraser plutselig satt inn en rekke angrep mot norskekysten uten at det enda er klart om dette er ledd i en større strategisk plan. Den 22. september angrep et antall britiske "miniatyr-ubåter" den tyske eskadren i Altafjorden, og "Tirpitz", Tysklands største og mest moderne slagskip, fikk betydelige skader. Tre britiske ubåter gikk tapt. I de første dagene av oktober ble en større tysk konvoi angrepet utenfor Sørlandet av en britisk styrke som også omfattet tunge krigsskip, og den fjerde oktober ble det

foretatt et større angrep mot Bodø-området hvor det bl.a. deltok britiske slagskip og et amerikansk hangardskip. Det er mulig at denne flåteaktiviteten har til oppgave å røke ut den tyske krigsflåten og likvidere den, slik at Home Fleet kan gå over til større offensive operasjoner uten å behøve å ta hensyn til tyske overvannskip. De britiske miniatyr-ubåtene, som er av russisk modell og som man her hørte om for første gang, er på ca. 10 tonn med to manns besetning. I aksjonen mot Alta-fjord opprørte de fra et moderskip for ubåter.

Mens de første fjorten dagene av september ikke brakte den allierte handelsflåten tap av et eneste skip, har den tyske ubåtkrigen nå igjen blusset opp - om enn foreløpig i beskjedent omfang. Den 19. september begynte det store 4-døgns ubåtslaget i Atlanterhavet da en konvoj fra Amerika til England ble angrepet av 15 tyske ubåter. De allierte mistet 3 eskorteskip og 6 handelsskip.

Den siste tidens mest betydningsfulle hendelse i slaget om Atlanterhavet ble meddelt i det britiske Underhuset av Churchill den 12. oktober: Portugal har gått med på å gi de allierte flåte- og flybaser på Øygruppen Azorene mot til gjengjeld å få krigsmateriell fra de allierte. Derved er de alliertes "innringning" av Nord-Atlanteren - England - Irland - Island - Grönland - New Foundland - Vest India - Gibraltar - fullbyrdet, og veien til Middelhavet vil kunne sikres full beskyttelse. Øygruppen vil gi de allierte samme beskyttelse i sør som Island gjør i nord, allierte skip kan nå også seile trygt over den hittil ytterst farlige Biscayabukten, og man kan fastslå at alle tyske håp om å gjenoppta ubåtkrig med samme effektivitet som tidligere har strandet. Azorene ligger 1400 sjømil fra Halifax og like langt fra England, og kystflyets Liberator- og Sunderlandfly er i stann til å avpatruljere slike distanser. Divisjoner av det britiske flyvåpenets kystkommando er allerede basert på Øyene, som takket være de store transatlantiske flyselskapene har benyttet dem som mellomlandingsstasjoner, er vel utstyrt med gode flyplasser. På britisk hold uttales at "Azorene er mere verdt enn en hel flåte av hangardskip". Øyene vil også kunne tjene som forrådsbasis for krigsskip.

Dette portugisiske skrittet har ført til en diskusjon om Portugals stilling i sin alminnelighet. Selv om rykten om en krigserklæring til Japan kanskje er noe forhastete, er det en kjensgjerning at de styrker som i den senere tiden er mobilisert i Portugal, offisielt betegnes som "Øst-Asiatiske styrker", og det har også funnet sted et ytterst stormfullt møte mellom Salazar og den japanske ambassadören i Lisboa. Den portugisiske pressen retter meget heftige angrep på Japan, og understrekker med all tydelighet at Portugal bare kan forsøre sine øst-asiatiske interesser gjennom å gjøre felles sak med de allierte. De portugisiske innrømmelsene har på alliert hold skapt en ny diskusjon om de nøytrale lands stilling. Fram for alt Tyrkia står på mange måter i samme stilling som Portugal. Selv om den portugisiske regjeringen avviser betegnelsen "alliert ikke-krigførende", har hverken Spania som "ikke-

krigførende" på tysk side eller Tyrkia på engelsk side på langt nær gjort så vidtgående innrømmelser. Portugal er fra gammelt av under kraftig britisk innflytelse. Men det som har vært avgjørende for Portugals skritt er sansynligvis frykten for Den sør-africanske Unionens "pan-afrikanske" tendenser som også har truet de viktige portugisiske besittelsene i Afrika. Tyrkiets interesse på Balkan vil tenkelig kunne tvinge tyrkerne til liknende innrømmelser.

I oktober 1941 erklærte en tysk admiral at betydningen av Azorene for luft- og sjøkrigen ikke kan overurderes, og at en okkupasjon av Øyene ville bety krig, men tyskernes muligheter for å gripe inn i dag synes minimale. På alliert hold følger man også med stor interesse den reaksjon som har funnet sted i Spania som er forbunnet med Portugal ved en gjensidig støttepakt som skulle føre til at en tysk krigserklæring til Portugal utlöser en spansk krigserklæring til Tyskland. Det er på denne bakgrunn av interesse å konstatere at den spanske pressen sterkere enn før understreker holdbarheten av den iberiske blokken. Samtidig meddeles at den spanske regjeringen har gitt etter for Hoares krav og trukket "den blå divisjonen" tilbake fra Østfronten. To framtredende spanske diplomater har nylig reist til London for å undersøke vestmaktenes reaksjon på gjéninnførelse av det spanske monarkiet. Hva som enn skjer, må man imidlertid kunne gå ut fra at tyskerne ikke vil foreta seg noe som har noen tendens til å bringe en forandring i de iberiske statenes stilling i krigen.

Det er på denne bakgrunn av voksende militære og politiske vansketheter for Tyskland at utenriksministermøtet i Moskva har trått sammen. Blant de forente nasjonene venter man seg meget av denne konferansen, men man legger ikke skjul på at det fins visse uoverensstemmelser som må overvinnes. Man vet ikke hvor langt det foreligger en koordinering av vestmaktenes og Russlands strategiske planer - f. eks. når det gjeller Balkan - men det er ting som tyder på at en slik koordinering først fullt ut kan oppnås når visse politiske urofaktorer er bragt ut av verden. En viss uoverensstemmelse synes også å gjøre seg gjeldende om temaet for konferansen. Mens man på russisk hold ønsker å innskrenke møtets forhandlinger til overlegninger om hvordan man hurtigst mulig kan få slutt på krigen, ønsker anglosakserne å drøfte hele feltet av politiske problemer som kan antas å danne grunnlaget for den kommende freden.

Russernes standpunkt er blitt presisert i et par artikler. I en polemikk i tidsskriftet "Krig og arbeiderklassen" mot en artikkel av Harry Hopkins hvor denne uttaler som sin mening at krigen enda kan komme til å være to år til, heter det at forfatteren og U.S.A.s militære ikke tar hensyn til muligheten for et politisk sammenbrudd i Tyskland og ikke innretter sin krigføring for å påskynne dette. "Forholdet mellom militære og politiske faktorer endrer seg for hver dag. Vi må være forberedt på at Tyskland kan falle sammen politisk før det militære sammenbruddet inntrer... Sovjet samveldet, England og U.S.A. rår

over uhørte resurser og er i stann til å forhindre at kri-
gen forlenges. Det gjeller derfor bare å fatte de positi-
ve beslutningene som praktisk kan forkorte krigen. Dette
er i dag det mest påtrenge spørsmålet for de forente
nasjonene." I en artikkel i Pravda om utenriksministermø-
tet avvises påstanden at spørsmålet som "Russlands grenser"
og "de baltiske statenes stilling" skal diskutteres. "Det
er innlysende at Sovjetsamveldets grenser like lite kan
diskutteres som f. eks. U.S.A.s grenser eller Kalifornias
status. Det viktigste problemet er derimot å koordinere
de felles anstrengelsene for å redusere krigenes varighet.
Jo fullstendigere og effektivere det økonomiske, politiske
og militære samarbeidet mellom de tre maktene er, desto
hurtigere vil Hitler-Tyskland knuses. Grunnlaget for den
kommande freden vil da også bli det sterkeste."

Russernes prinsipielle standpunkt er at ingen etter-
krigsproblemer kan drøftes før den andre fronten er åpnet
slik at vestmaktene bærer en like stor del av krigens byr-
der som Russland. Derimot vil de kreve en avklaring av
visse politiske spørsmål, særlig på Balkan og Italia,
blant annet forholdet mellom Georgs, Peters og Badoglios
eksilregjeringer og den kjempende hjemmefronten, og i det
hele de alliertes holdning til de okkuperte land. Engelskmennene synes også å være interesserte i å behandle nærliggende politiske problemer som direkte legger hindringer i veien for krigføringen bl. a. konflikten mellom polakke-
ne i London og i Moskva. Det er først og fremst amerikanerne som ønsker å reise de mere langsigte problemene som f. eks. randstatenes, Polens og Finnlands framtidige
stilling for å berolige de amerikanske kretsene som er urolige for konsekvensene av et for vittgående samarbeide med russerne. Når det gjeller land som Polen, Jugoslavia, Hellas etc. fins det også en viss forskjell i standpunkte-
ne idet Washington er mest interessert i å bygge videre
på de respektive lands konstitusjonelle institusjoner,
mens Moskva er mere tilbøyelig til å understøtte en politisk
forskyvning til fordel for folkegrupper med en klar
demokratisk instilling, hvilket i realiteten betyr de
kretser som både før og under krigen har ydet den kraftig-
ste motstand mot nazisme og fascismen.

|||||

Russernes mannskapsreserver.

Det er omtrent to år siden vi kunne lese i alle tysk-
kontrollerte aviser at "de siste russiske reserver er
knust." På det tidspunkt hadde tyskerne i virkeligheten
alleredje lidt sitt første og mest skjebnesvangre nederlag
mot den røde hær, nederlaget i kampen om Moskva. Men i
sør var de ennå på frammarsj, og selv om de 29. november
1941 ble jaget tilbake fra Rostov, var det likevel klart
at de alt i alt var den sterkeste part. Russernes fram-
gang under vinterkrigen lot seg forklare ved at russerne

var vant til klimaet og trenet og utstyrt for vinterkrig; men hverken det russiske angrep om vinteren eller Timo-
sjenkos våroffensiv mot Charkov i mai 1942 kunne hindre den veldige tyske sommeroffensiv som bragte aksestyrkene
fram til Volga og oljekildene i Vest- og Midt-Kaukasus. Svære jordbruksdistrikter og industrisentra, bl. a. hele
Ukraina med dets ca. 35 mill. innbyggere, var kommet under
tysk herredømme. Skulle vi bare delvis tro de tyske be-
retninger, hadde russerne også hatt enorme tap under krigen, og i hvert fall mistet alle sine elitedivisjonery Etter alminnelig militær tenkemåte skulle en vente at russerne var blitt sterkt svakket. Fra enkelte hold kunne man ikke høre påstått at i virkeligheten hadde russerne ha-
le tiden vært helt overlegne, og at de bare fulgte en snedig plan: å lokke tyskerne stadig lenger inn i Russland
for først å forlenge deres forbinnelseslinjer og utnytte
deres front, og derpå slå dem tilintetgjørende. Men selv
om en slik russisk plan kunne ha mye for seg, var det like-
vel klart at ingen stat, og minst av alle Sovjetsamveldet, frivillig kunne prissgi noen av sine verdifullest distrikter eller overlate over fjerdaparten av sin befolkning til
slaveri for en barbarisk angriper. Når russerne trakk seg tilbake i 1941 og 42 må grunnen ha vært at de var tvunget til det. Allerede i 41 kunne de stoppe fienden når det gjalt - som foran Moskva. Men det var klart at de bare i ytterste nød påtok seg de nødvendige mannskapstap. Hvad kan grunnen være til at russerne nå kan smadre de overordentlig sterke tyske forsvarstillinger ved Dnjepr og Meli-
topol i løpet av få uker og overveldde sine motstandere med en overmakt som i tyske kommentarer betegnes som "grotesk"? Det er ingen tvil om at de russiske gjennombruddslag kostet svære tap. Hvorfor kan russerne i år tåle mannskapstap som de måtte vike tilbake for i 1941 og 42? Og hvordan kan det ha seg at de samtidig tilsynelatende bare blir sterkere og sterkere, og til og med framleis kan holde sin vinterhær, som forsiktig anslåes til minst to millioner mann tilbake til vinterens kamper?

Ved krigens utbrudd 22. juni 1941 hadde Sovjetsamveldet omtrent 185 millioner innbyggere, adskillig over dobbelt så mange som Stor-Tyskland. Dertil kom den usædvanlig gunstige aldersfordeling. Siden revolusjonen i 1917 var fødselshyppigheten steget meget sterkt, og samtidig avtekk barnedødeligheten stadig. Det viste seg at barn og ungdom klarte de hårde tider under borgerkrigen, hungersnöden, blokaden og det slitsomme gjenoppbyggingsarbeide forbausende bra, mens eldre folk ikke greidde påkjenningen i mange tilfeller. Resultatet er et folk som ved krigens begynnelsen hadde, ikke det dobbelte, men snarere det fire-dobbelte antall menn i stridsdyktig alder i forhold til Tyskland. Men bare en liten del av disse reserver hadde fått en tidsmessig militær utdannelse. I den sovjetfientlige presse ble Samveldet stadig framstilt som landet som strittet av våpen. Sovjetregjeringen la heller aldri skjul på at hæren hadde de mest moderne våpen i betydelige mengder, og at den hadde den mest levende interesse for våpenteknikk og for folkets militæropplæring. Det er ikke usansynlig at da tyskerne veltet inn over den russiske grense, trodde de virkelig at hele den russiske krigsstyr-

10.

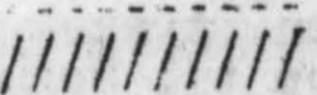
ke sto like innenfor grensen, og den seige motstand de møtte, måtte bekrefte denne illusjon.

I virkeligheten utgjorde den russiske grensestyrke bare et tynt slør, og dens eneste oppgave var å sinke, ikke stoppe den tyske frammarsj. Takket være grenseforsvaret lyktes det å evakuere omrent hele den stridsdyktige befolkning fra Kvite-Russland og Ukraina, og å ta med alle maskiner. Samtidig ble de nærmeste mannskapstyrker innkalt og satt på krigsfot. Men selv om russerne ventet et tysk overfall, hadde de sikkert regnet med at det ikke ville komme så snart, og den russiske mobilisering var overhodet ikke begynt.

Mobiliseringen i Sovjetsamveldet byr på vanskeligheter som er helt ukjente i andre land. Avstandene er enorme, og veg- og jernbanenettet er de fleste steder meget tynt. En stor del av de mannskaper som skulle vært innkalt høsten 1941, kunne først gi seg på veg våren 1942. Et liknende forhold gjorde seg gjellende under krigen 1914/18. Riktignok kunne den gang to mindre armeer marsjere inn i den polske del av Tyskland og i Øst-Preussen før en måned var gått, men armeene ble nesten helt knust og først i 1916 hadde Russland nådd sin fulle krigsstyrke og kunne sette i gang den overordentlig farlige ofensiiv mot Østerrike.

Mannskapstyrkenes utdannelse var heller ikke fullført da Tyskland gikk til angrep i 1941. Etter hærreformen få år før krigen hadde alle av de yngste årsklasser fått en tidsmessig utdannelse, men av de eldre årganger hadde de fleste gjort tjeneste i territorialtroppene, som bare fikk en kortvarig utdannelse, vesentlig om sommeren. Gjennom de frivillige forsvarsorganisasjoner var ganske visst de fleste industriarbeidere trenet opp i rifleskyting, marsjering skiløping, fallskjermhopping o.s.v., men de ferreste hadde fått det nødvendige kjenskap til tunge og moderne våpen. Da det høsten 1941 så ut som om tyskerne skulle ta Moskva, hadde russerne i virkeligheten rundelig reserver til å stoppe dem. Det var grunnen til at det ikke fantes den ringeste nervositet i ledende sovjetkretser. Men den røde hær ledelse ønsket ikke uten ytterste nødsfall å sette inn tropper som ikke hadde en komplett utdannelse i moderne krigsforsel, og som ikke hadde det mest mulig fullstendig utstyr med artilleri, tanks o.s.v. Kjennere av den røde hær var allerede for mere enn et år siden klar over at den ikke kunne vise sin fulle styrke før i 1943 og 44. Først i år ville alle innkalte ha fått en fullstendig utdannelse, og først i år er den russiske krigsproduksjon nådd henimot toppunktet. Ved krigenes utbrudd hadde russerne et glimrende tankvåpen, som var tyskernes overlegen. Deres flyvåpen var også av ypperlig kvalitet, men tyskernes underlegen i tall. Det var i virkeligheten meget langt fra at Sovjetsamveldet strittet av våpen. Tvert imot var anstrengelsen rettet mot den industrielle og landbrukstekniske utvikling av landet, men russerne hadde på den annen side fullt utviklede planer for omlegging av sine veldig stålverker, traktorfabrikker og bilfabrikker til produksjon av kanoner, tanks og fly. De fleste fagarbeidere er imidlertid

nye og lite erfarte, og tross den beste planlegging var det klart at omleggingen av produksjonen måtte støte på mange vanskeligheter som ville kreve måneder til deles år før å overvinnes. For produksjonen var tapet av de gamle jernverk og maskinverksteder i Donets-distriktet ikke betydd så mye. De nye verker ved Magnitogorsk i Ural og Kusnetzjansk rådet er av ganske andre dimensjoner. Men for transporten av krigsmateriellet har de svære avstanden betydd avgjørlig og når sovjetmakten i nær framtid kan gjenoppta fronten ved Donets på grunnlag av jernmalmen ved Knivsjoen vil det bety en ny styrkelse av den røde hær. Ikrig begynte hadde russerne god grunn til å frykte et overfall i ryggen fra Japans side. For å trygge seg, måtte Sovjetmakten holde en stor og veltrenet hær ved sin østgrense. Det gjør Japan alt for å unngå å få Sovjet til fiende, det tillater bl. a. russiske skip å frakte veldig mengder av matvarer fra Amerika til Vladivostok. Hæren fra det fjerne Østen er sansynligvis for en stor del blitt sent over til fronten i vest. Og samtidig som russerne nå, etter den vellykkete Moskva-konferansen, ikke lenger behøver å holde sine elitedivisjoner i reserve i påvente av nye fiender, heller tyskerne på å miste en stor del av sine beste tropper i Dnjepr-bøyningen og på Krim. Den røde hær marsj inn i hjertet av Tyskland men kanskje ennå krever noen måneder, men det skal i dag intet mindre enn et mirakel til for å stanse den.

Balkankrigen.

Fra Balkan kommer det fremdeles ingen særlig oppsiktivekende nyheter, og det er enda lite som direkte tyder på at et større felttog kan være forestående. Årsaken til heller ikke være særlig gunstig, hvor mange andre faktorer som enn kan tale for at de allierte straks burde åpne en ny front på Balkan. Samtidig som tyskerne har gjenerobret en del av Tolv-øyene som engelskmennene hadde satt seg i besittelse av, sies det at britiske tropper skal ha gått i land på noen av Kykladerne mellom Kreta og Hellas. Flere flyplasser og ubåtbaser har dermed kommet i de alliertes hender. Sansynligvis dreier det seg ikke om innledningen til noe større felttog, men det blandt de nye flyplassene som de allierte har skaffet seg, skulle fins noe større - hva imidlertid ikke er sansynlig - vil det bety en øket bombetrussel mot Øst-Balkan, først og fremst de rumenske oljekildene.

I Jugoslavia er stillingen fremdeles ytterst vanskelig for tyskerne, og det er tydelig at partisankrigen blir mere og mere besværlig. De tyske troppene behersker ganske som japanerne i Kina bare de større byene og de vegstykker som direkte er besatt av militær, mens partisanerne behersker landsbygden. Man rekner med at 18 divisjoner står til tyskernes disposisjon hvilket langt fra er tilstrekkelig. Partisanerne er nå tallmessig antakeligvis like sterke, og de har hele befolkningen i ryggen. De tyske troppene tvinges til å kjempe isolert, uten en-

hetlig ledelse. Hvor alvorlig man på tysk holl vurderer situasjonen framgår av at selveste Rommel er utnevnt til Øverstkommanderende i Jugoslavia. Det meddeles offisielt i Berlin at den tidligere Øverstkommanderende, general Fleps, ble avsatt fordi han ikke straks klarte å bryte jugoslaverne motstand etter Italias kapitulasjon. Forsterknings er nå sendt til Rommel fra Østerrike. Tyskerne kan dessuten støtte seg til 3 bulgarske divisjoner og noen kroatiske regimenter.

Partisanernes plan er å trette ut tyskerne og tære på deres ressurser inntil situasjonen er moden for den store aksjonen som skal kaste dem ut av landet. Ved siden av denne utmattningstaktikken tar deres operasjoner åpenbart sikte på å drive tyskerne vekk fra den dalmatiske kysten slik at en dør holles åpen for de allierte. Hele den dalmatiske kysten bortsett fra de større byene beherskes nå av friskarene som også kontrollerer jernbaneforbindelsene fra det innre av landet til Adriaterhavet. De tyske besetningene i kystbyene er praktisk talt isolert og ingen større troppeflytninger kan gjennomføres. Særlig alvorlig er tyskernes stilling på Istrien. Såvel Trieste som den viktige flåtehavnen Pola er praktisk talt isolert, og den tyske Øverstkommanderende i Trieste har sendt et nødrop til Rommel om forsterknings; ellers er det fare for at byen må oppgis. Et stort antall tyske soldater av SS-divisjonen "Prinz Eugen" ble tatt til fange på øyene Lussin og Cherso utenfor Pola.

Partisanavdelinger har i vellykkete anfall trengt inn i Kroatiens hovedstad Zagreb, i industribyen Zenica og i Skoplje i Makedonia. Det første bosniske armekorpset har besatt byen Tuzla sørvest for Beograd, mens andre kroatiske avdelinger har revet opp den 157. tyske infanteridivisjon. Den tyske garnisonen i Ogulin i Kroatiens omringet og heller ikke å sultes ut. I Montenegro har Titos tropper innledet en dobbelt offensiv mot nordvest og nordøst. Alt i alt heller de jugoslaviske partisanene nå hele Sansjak og Øst-Bosnia, störstedelen av Montenegro, störstedelen av Dalmatia og de dalmatiske øyene, deler av Herzegovina, i områdene mellom Zagreb og den ungarske Grensen samt i Slovenia mellom Ljubljana og Trieste raser i lydblikket de voldsomste kampene, særlig i distrikten Orkuttsa, Kotsjeve og Tsjnomelj hvor partisanene ledes av blittiske offiserer. Deler av den italienske Balkan-armeen har gått over til tyskerne, mens hovedparten forheller seg passiv og mellom 50 og 60 tusen har fulgt Badoglios armé og sluttet seg til partisanene som har fått et betydelig bytte gjennom at 7 italienske divisjoner har overlevet alt materiell.

Titos partisantropp, som kalles "kommunistiske" fordi flere av lederne tilhører det kommunistiske partiet og fordi troppene støttes aktivt fra Moskva, men som vesentlig består av medlemmer av det demokratiske bondepartiet, er fremdeles de mest aktive og uten tvil de tallrikeste av partisangruppene. Stort sett heller Mihailovitsj tropper seg fremdeles passive selv om det er kommet melding om at hans tropper i Vest-Serbia nylig har gått

til angrep på bulgarske tropper i nærheten av Niš og tatt to bulgarske regimenter til fange. Mihailovitsj taktikk synes å være å unnvike større kamper for å spare på folk, og det må innrømmes at de langvarige og blittre kampene - for ikke å snakke om de tyske represjonene - har ført til en uhyggelig blodavtapping at det jugoslaviske folket hvis dödsliste langt overstiger 1 million siden okkupasjonen. På den andre siden er det et spørsmål om ikke Mihailovitsj taktikk har ført til at revoltingen har gått ham forbi. Også på alliert holl har man nå lagt hovedvekten på samarbeidet med Titos folk. Og politiske faktorer (Mihailovitsj politiske innstilling er ikke kjent, men det er tydelig at han unnerstøttes av ytterst reaksjonære grupperinger) gjør det mere enn tvilsomt om han igjen skal kunne innta stillingen som lederen av Jugoslavias frihetskamp. Det sies at Mihailovitsj nå har tatt skritt for å söke en tilnærming til Tito.

De politiske problemene som har oppstått på Balkan gjennom konflikten mellom de demokratiske og de mere totalitært betonte kretsene, vekker stadig større oppmerksamhet på alliert holl. Her vil Middelhavskommisjonen få en av sine viktigste oppgaver. Hverken den jugoslaviske eller den greske eksilregjeringen kan kalles representativ, og partisanene står i stor utstrekning i bitter opposisjon til dem. Når det gjeller jugoslaverne synes det å være håp om at det skal komme til en ordning, idet tre representanter for Titos partisaner nå er oppatt i regjeringen. Derimot har de også greske partisanlederne som har forhandlet med den greske regjeringen, nå vendt hjem fra Kairo uten resultat. Deres krav, som ble avslått, gikk ut på: 1. Opptakelse av tre representanter for partisanene i den greske regjeringen, derav en som innenriksminister. 2. Garanti for at kong Georg ikke venner hjem i spissen for den greske armen i Afrika. 3. Gjennomførelse av en folkeavstemning om regjeringsformen i Hellas etter krigen. Sannsynligvis er det først og fremst partisanenes utpreget republikanske innstilling som har vanskelig gjort forståelsen. Partisanene, som ledes av oberst Serafis, teller nå ca. 60.000 mann fra de forskjelligste politiske partier, men de står alle samlet bak ledelsens politiske krav. Denne organisasjonen som kaller seg E. A. M. og som kan karakteriseres som en republikansk folkefrontbevegelse, har også en front rettet mot en liten fascistisk betonet motstandsgruppe under general Zervas. Situasjonen for den greske Kairo-regjeringen kompliseres sterkt ved at partisanene har innledet et meget intimit samarbeid med det allierte hovedkvarteret i Kairo.

|||||||